

Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 27

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 02. detsember 2019

Algus 11.10, lõpp 12.55

Juhataja: Erki Savisaar (esimees)

Protokollija: Vivi Older (nõunik)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Riho Breivel, Peeter Ernits, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Jevgeni Ossinovski, Üllar Saaremäe, Mart Võrklaev

Puudus: Yoko Alender

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja)

Kutsutud: Taastuvenergia Koja juhatuse liige Mihkel Annus, Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühingu tegevjuht Siim Umbleja, Eesti Tuulenergia Assotsiatsiooni tegevjuht Anu Eslas MTÜ Eesti Päikeseelektri Assotsiatsiooni juhataja Andres Meesak, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi taastuvenergia projektijuht Kristo Kaasik ja energeetika osakonna ekspert Liisa Mällo, Keskkonnaministeeriumi kliimaosakonna nõunik Janika Laht ja looduskaitse osakonna nõunik Kadri Möller (2. päevakorrapunkt); Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna nõunik Rene Rajasalu ja õigusosakonna nõunik Annemari Vene (3. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Taastuvenergeetika arutelu
3. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (55 SE) kolmanda lugemise ettevalmistamine
4. Keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu (109 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
5. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu keskkonnakomisjoni nädala (02.12.2019-08.12.2019) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 02.12.2019 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Taastuvenergeetika arutelu
3. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (55 SE) kolmanda lugemise ettevalmistamine
4. Keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu (109 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
5. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 03.12.2019 kell 14.00

1. Tuumaenergeetika arutelu
2. Muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Riho Breivel, Peeter Ernits, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Jevgeni Ossinovski, Üllar Saaremäe, Erki Savisaar, Mart Vörklaev).

2. Taastuenergeetika arutelu

Komisjoni esimees **Erki Savisaar** ütles sissejuhatuseks, et arutelu eesmärk on mõista, mis seisus me taastuenergiaga hetkel oleme ja mis on tuleviku ambitsioonid.

Mihkel Annus tutvustas ettekandes (protokolli lisa 1) Taastuenergia Koja tegevust. Koda on teinud taastuenergiale 100% ülemineku kava aastaks 2030. Põhilised ressursid on tuuleenergia, päikeseenergia ja muud. Ta rõhutas kava positiivset sotsiaalmajanduslikku mõju. Ta ütles, et SEI analüüsis on metodoloogiline viga energeetika sotsiaalmajandusliku mõju hindamisel. Eestil on potentsiaal toota taastuenergiat nii enda tarbeks kui ka naaberriikidele. Järgmine aastakümme on võtmetähtsusega üleminekul taastuenergeetikale. **Annus** lisas, et Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030 (REKK) ei vasta taastuenergia eesmärkidele.

Siim Umbleja selgitas ettekandes (protokolli lisa 2), keda Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing koondab ja millega tegeleb. Eesmärk on, et saastavaid korstnaid oleks vähem ja asulates õhk puhtam. Kaugkütte on perspektiivis ka IT sektori saaste vähendaja, tekkivat soojust saab kasutada hoonete kütteks. Uus teema on kaugjahutusjaamad, kliima soojenemise tõttu on vajalik jahutus. Ta selgitas taristu ja tootmise põhimõtteid ja probleeme. Põhiprobleem on taristu vananemine, vajalik on taristu regulaarne uuendamine. Ta selgitas, milliseid kütuseid kaugküttes kasutatakse ja kui palju on tarbijaid. Tulevikuks on olulised teemad, et riigi tasandil toetataks hoonete rekonstrueerimist, torude ja tootmise moderniseerimist ja koostootmist. Kaugküttevõrk annab head võimalused madala kvaliteediga energia ärakasutamiseks.

Anu Eslas selgitas ettekandes (protokolli lisa 3), et üldiselt on suundumused Eestis tuuleenergia arendamiseks positiivsed. Euroopas saab tuuleenergia lähitulevikus olema kõige tähtsam ja odavam taastuenergia allikas. Sektor ei vaja enam nii palju toetusi kui varem, kahjuks on tuuleenergia areng aastast 2013 erinevatel põhjustel peatunud. Sektor saab pakkuda puhtamat elukeskkonda ja soodsamat energiahinda. Tuuleenergia osakaal suureneb 2030. aastaks 4 korda, kogu taastuvelektrist moodustab tuuleenergia 61% (hetkel 36%). Tuuleenergia potentsiaal täiendavateks investeeringuteks on Lääne-Eestis ja Ida-Eestis. Tuuleenergia Assotsiatsioon on teinud Vabariigi Valitsuse kliima- ja energiakomisjonile oma ettepanekud, millega tuleks tuuleenergia arendamisel arvestada. Riigikaitseliste piirangute lahendamiseks on vajalik vähemalt 2 radarit soetada. Kogukondade vastuseis on lahendatav kogukonna kaasamisega läbi rahastusmudeli, et kõik saaksid kasu. Ida-Virumaal saaks inimesi ümber õpetada tuuleenergia sektoris töötama.

Andres Meesak selgitas ettekandes (protokolli lisa 4), mis on päikeseenergia sektoris toimumas. Viimase 10 a jooksul on omahind alanenud 85-90%, omahind on 45-55 euro juures MWh kohta. Salvustustehnoloogiate hinna alanemine on ligi 85%. Ta selgitas hoonete potentsiaali päikeseelektri tootmiseks, samas on probleem, et hoonefond uueneb ainult 1% aastas. Aastane juurdekasv 2018.a on selline, et paigaldamine kasvas 6 korda, selle aasta lõpuks on oodata 1,3-1,5% kogu Eesti tarbimisest. 2050 a perspektiivis on Eestis 3,3 GW päikeseelektrijaamu, mis katab 30% Eesti kogutarbimisest. 2020. a ehitatakse palju väikeseid

päikeseelektrijaamu. Peamised takistused päikeseenergia arenguks on vastuolud seadustes ja erinevate ametkondade prioriteetides. Takistused, kitsendused ja piirangud võrkude rajamisel on samuti pidurdavad asjaolud. Positiivne trend on, et paljud ettevõtted on rajanud oma väikesed päikeseelektrijaamad.

Liisa Mällo selgitas ettekandes (protokolli lisa 5), et taastuenergia eesmärgid 2020. aastaks on suuresti aegunud. 2018. a taastuenergia osakaal summaarsest lõpptarbimisest oli 30%, transpordi sektoris 4,2%, taastuvelektrienergia osakaal 17,9%. **Kristo Kaasik** lisas, et saame taastuenergia statistikat müüa, sest oleme eesmärkidest ees. Kui eesmarke edaspidi ei saavutata, oleme ostjad, eesmärgid peavad olema reaalsed. **Mällo** selgitas taastuenergia eesmarke 2030. aastaks - taastuenergia osakaal aastaks 2030 peab olema vähemalt 42%, taastuvate transpordikütuste osakaal 14% ja osakaal soojamajanduses 63%. Euroopa Liidus oleme ambitsioonikuselt neljandal kohal.

Erki Savisaar küsis, kas Narva elektrijaamas puidu põletamine on õige. **Mihkel Annus** vastas, et ei ole õige, sest tegemist on piiratud ressursiga ja raieahtudega seoses on ka puidu kasutuspiir ees.

Erki Savisaar tundis huvi, et kui IT serverid tekitavad soojust, siis mis segab nende serveriparkide liitmist kaugküttevõrku. **Siim Umbleja** vastas, et seda energiat oleks hea ära kasutada, aga hetkel see ei ole väga levinud. Põhimõte on selline, et kui soojus on odavam, siis võetakse võrku vastu. Jääksoojuseid peaks kaugküttevõrkudes väärindama. **Umbleja** arvas ka, et maagaasi kasutamine ei kao päris ära, aga selle osa väheneb. Biometaani saab kasutada soojuse tootmiseks, tipukoormusteks on vaja paindlikke kütuseid. **Siim Umbleja** lisas, et võrgud on nagu akud, puudujääva saab juurde võtta.

Erki Savisaar küsis, et kas pole mõttekas nullenergia majade ehitamiseks riiklike investeeringuid kasutada. **Liisa Mällo** vastas, et selleks on investeeringud ette nähtud.

Erki Savisaar küsis, kui palju on uuringuid erinevate tuulikute kõrguste kasuteguri kohta. Samuti küsis ta kohalike kaasamise kohta, mis meetmed plaanitakse. **Anu Eslas** vastas, et tuulikute kõrguste kohta on Euroopas uuringuid tehtud. Konkreetse pargi arendamiseks on väga detailseid mudeleid vaja, millised on õiged kõrgused ja milline on õige nurk. Rahvusvahelised praktikad on elanike kaasamiseks olemas, ei ole veel teada, milline mudel võiks meie KOVidele sobida. Taanis maksavad arendajad arendusfondi, kogukond ise otsustab, kuhu raha paigutada. Teine võimalus on ka otse KOVi eelarvesse maksta. Tuuliku läheduses elavatele inimestele peaks olema eraldi tasu. Variante ja erinevaid praktikaid on palju, lahendused tuleks leida koostöös, hetkel on kolm rahastusmudelit laual.

Erki Savisaar küsis, et kas meres ei saaks energia transporti vesinikuga lahendada. **Anu Eslas** vastas, et pilootprojektina on see mõte laual, suuresti on hetkel olnud fookus elektrikaablil. Soovime saada kõige odavamalt ja kõige efektiivsemat elektrit. Erinevad variandid on laual, ollakse kõikidele variantidele avatud.

Erki Savisaar küsis, et kas ka päikesepaneelide rajamisel on radariprobleem. **Andres Meesak** vastas, et on olnud KKMiga kokkupuude, aga siiani on kõik taotlused kooskõlastatud. **Anu Eslas** lisas, et antud juhul on tegemist raadioluure probleemidega, aga reaalselt probleemi pole.

Peeter Ernits tundis muret, et kohalikud elanikud pole tuuleparkidega nõus. Ta küsis, milline on tuuleparkide sotsiaalmajanduslik kasu reaalselt. **Anu Eslas** vastas, et on konkreetsed alad, kuhu saab üldse tuuleparke rajada. Ette on antud kaugus asulatest, teedest jne. Keskkonnamõju hindamine viiakse alati läbi, arendajad saavad teha analüüse. Arendajad saavad öelda, kui kõrgeid ja mis tüüpi soovitakse arendada. **Kristo Kaasik** ütles, et kui on ette antud lubatud tuulikute maksimaalne kõrgus, siis see ei tähenda, et see kõrgus oleks

otstarbekas, nt Saarde valda oli planeeritud 250 m tuulikud, aga lepiti kokku 200 m. **Anu Eslas** märkis, et kui 5 inimest on tuulepargi rajamise vastu, siis ei saa selle järgi otsustada. Tuuleenergeetika on kogukondadele kõige kasulikum. **Kristo Kaasik** arvas, et peaks olema kinnitatud ühine rahaline väärtus, mida toob kaasa tuuliku rajamine inimesele. **Anu Eslas** ütles, et tuulikuid ei rajata elamutest 500 m kaugusele, pigem 1 km kaugusele.

Jevgeni Ossinovski ütles, et REKKis on kaugkütte osas mindud eesmärkides vähem ambitsioonikaks. **Siim Umbleja** ütles, et Ida-Virumaal on mõistlik olemasolevat tööstust ära kasutada, mitte ehitada uusi katlamajasid. Suurim teadmatuse on kodumajapidamiste osas, kui palju on täpselt koostootmist. Suured linnad on baaskoormusel kaetud biomassiga. **Mihkel Annus** lisas, et Ida-Virumaal on segadus ka statistika selguse osas, kodumajapidamiste statistika on mingi tõenäosusega arvestatud.

Jevgeni Ossinovski küsis, miks aastaks 2030 on ministeeriumi ambitsioon nii väike võrreldes sektori võimekusega. **Liisa Mällo** vastas, et arvutamise meetodika on erinev ministeeriumil ja sektoril. **Mihkel Annus** lisas, et sektori potentsiaal on kindlasti suurem, aga kindlat numbrit on raske planeerida, seetõttu on arvestatud väiksemate ambitsioonidega. **Kristo Kaasik** lisas, et eesmärgid muudetakse pidevalt.

Riho Breivel küsis, et miks neid 5 inimest ei saa näiteks Hollandisse viia vaatama, kuidas seal tuuleenergia planeerimisega tegeletakse. **Anu Eslas** vastas, et neile on pakutud võimalust, aga kui inimesed on vastu, siis nende arvamust on raske muuta.

Heiki Kranich tundis muret, et SF₆ kasutatakse jaotlates, trafodes, merekaablites ja see on Eestis halvasti arvel. Rohkemate tuuleparkide rajamise puhul SF₆ kasutamine kogu aeg suureneb, kokkuvõtteks on kasvuhoonegaaside suuremine. Ta küsis, miks ei keelustata SF₆ kasutamist. **Anu Eslas** vastas, et uued masinad on SF₆ vabad, enam ei kasutata, samuti on muutumas SF₆ kasutamine merekaablites.

Jevgeni Ossinovski tundis muret, et uues elektrituru seaduse muudatuses on kirjas, et Riigikogu ei kehtesta edaspidi taastuenergia eesmärgid, et kuidas siis saab ambitsioone pidevalt tõsta. **Liisa Mällo** vastas, et seaduse muudatuse mõte on selles, et energia ja kliimakavaga eesmärgid sätestatakse ja kui soovitakse ambitsioone tõsta, siis tehakse seda ilma bürokraatiata kiirelt.

3. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (55 SE) kolmanda lugemise ettevalmistamine

Annemari Vene selgitas, et eelnõu teisel lugemisel asendati eelnõu tekstis läbivalt termin „kaevandamisjäätmehoidla“ terminiga „jäätmehoidla“. Asendamise tulemusel osutus eelnõu § 5 punktiga 23 muudetava jäätmeseaduse § 73 lõike 2 punkti 8 sõnastus identseks kehtiva seaduse asjakohase sätte sõnastusega. Eelnevast tulenevalt on jäätmeseaduse § 73 lõike 2 punkti 8 sõnastust muutev eelnõu säte osutunud üleliigseks ja jäetakse kolmanda lugemise tekstist välja.

Eelnõuga muudetakse jäätmeseaduse § 91 lõikes 1 sätestatud prügilä hoidmiseks väljastatava jäätmeloa taotlemise sätteid (eelnõu § 5 punkt 50), samas on jäetud korrigeerimata eelnimetatud muudatusele viitav norm (lõike 2). Eelnevast tulenevalt täpsustatakse jäätmeseaduse §-s 91 tehtavat muudatust ja kolmanda lugemise teksti lisatakse säte § 91 lõikes 2 sisalduva viite ebatäpsuse parandamise kohta.

Otsustati:

3.1. Kiita heaks kolmanda lugemise tekst ja seletuskiri (konsensus: Riho Breivel, Peeter Ernits, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Jevgeni Ossinovski, Üllar Saaremäe, Erki Savisaar).

4. Keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu (109 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Erki Savisaar andis teada, et eelnõu on menetlemiseks saadetud keskkonnakomisjonile ning vajalik on teha menetluslikud otsused.

Otsustati:

4.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda esimeseks lugemiseks 10.12.2019 (konsensus: Riho Breivel, Peeter Ernits, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Jevgeni Ossinovski, Üllar Saaremäe, Erki Savisaar).

4.2. Teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada (konsensus: Riho Breivel, Peeter Ernits, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Jevgeni Ossinovski, Üllar Saaremäe, Erki Savisaar).

4.3. Määrata eelnõu ettekandjaks keskkonnakomisjoni esimees Erki Savisaar (konsensus: Riho Breivel, Peeter Ernits, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Jevgeni Ossinovski, Üllar Saaremäe, Erki Savisaar).

5. Info ja muud küsimused

Täiendavat infot ei olnud ja muid küsimusi ei tekkinud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Erki Savisaar
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Vivi Older
protokollija